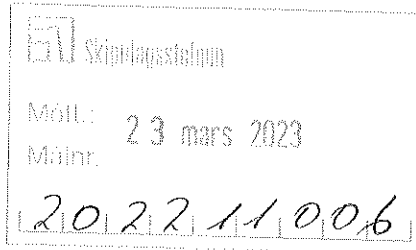

Skipulagsstofnun

Bt. Sigurður Ásbjörnsson
Sigurdur.asbjornsson@skipulag.is
skipulag@skipulag.is
Laugavegi 166
150 Reykjavík

Hvalfjarðarsveit
Innrímel 3
301 Akranes

Sími 433 8500

Kt. 630606-1950

23. mars 2023

2203027

Flæðigryfjur Grundartanga.

Á 17. fundi umhverfis-, skipulags-, náttúruverndar-, og landbúnaðarnefndar Hvalfjarðarsveitar þann 15.3.2023 var gerð eftirfarandi bókun:

Flæðigryfjur Grundartanga - Umhverfismatsskýrsla, ósk umsögn.

USNL-nefnd fjallaði um málið á 14. fundi sínum þann 01.02.2023, eftirfarandi bókun var gerð, mál nr. 3:

Erindi dags. 23.01.2023 frá Skipulagsstofnun.

Elkem og Norðurál hafa lagt fram umhverfismatsskýrslu vegna umhverfismats nýrrar flæðigryfju vestan núverandi flæðigryfja á hafnarsvæði við Grundartanga í Hvalfjarðarsveit.

Með erindinu fylgdi umhverfismatsskýrsla framkvæmdarinnar.

Skipulagsstofnun fer fram á að Hvalfjarðarsveit veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar.

Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Í umsögn skal koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði umsagnaraðila, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisáðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Skipulagsstofnun vekur athygli á því að meðfylgjandi skýrsla greinir eingöngu frá áformum um flæðigryfju vestan eldri gryfja. Gagnaöflun vegna eystri gryfju tekur lengri tíma og því varð að skipta verkefninu í tvær skýrslur þó svo að þær byggji á einni og sömu matsáætluninni.

Umsögn óskast send Skipulagsstofnun í síðasta lagi 13. mars 2023.

Umhverfis-, skipulags-, náttúruverndar- og landbúnaðarnefnd samþykkir að fela starfsfólki skipulags- og umhverfissviðs Hvalfjarðarsveitar að gera tillögu að umsögn og leggja fyrir fund nefndarinnar til afgreiðslu.

Flæðigryfjurnar eru ætlaðar til að taka við úrgangi frá Norðuráli og Elkem en þær hafa verið reknar á grundvelli starfsleyfa hvors rekstraraðila fyrir sig um árabíl.

Uppbygging flæðigryfju fer þannig fram að útbúinn er grjóttgarður til að aðskilja flæðigryfjuna frá hafi.

Gryfjan er síðan fyllt með efni frá fyrirtækjunum. Veggir gryfjunnar (grjóttgarðurinn) hindrar að finar,

tiltölulega léttar, fastar rykagnir gruggi sjóinn. Skeljasandi er blandað saman við kerbrot í

flæðigryfjunum, en efni úr skeljasandinum ásamt uppleystum efnum í sjónum hvarfast við málma og

sýaníð og hlutleysa þannig óæskileg efni. Vegna áhrifa sjávarfalla skolar sjórinn með þessu móti smám

saman uppleysanleg efni og hlutleysir úrganginn í gryfjunni. Þegar flæðigryfjan er komin að efri mörkum er hún hulin jarðvegi og skeljasandi.

USNL-nefnd bendir á að notkun á flæðigryfjum er skilgreind sem urðun (ekki landfylling) og í anda hringrásarhagkerfisins og skuldbindinga á sviði úrgangsmála er æskilegt að draga úr allri urðun. Einnig bendir nefndin á að ekki er rétt að tala um hlutleysingu, þar sem þungmálmur hlutleysast ekki.

Þá eru kerbrót flokkuð sem hættulegur úrgangur vegna útskolunar á flúoríði (F-) og síaniði (CN-), en þau efni geta verið hættuleg fyrir lífríki vatns. Samkvæmt upplýsingum í umhverfismatsskýrslunni hafa flæðigryfjurnar reynst vel og niðurstöður umhverfissvöktunar hafa sýnt fram á að mengunar gættir í óverulegum mæli utan við garða flæðigryfjanna og að lítil hættu sé á áhrifum á umhverfið. Að mati Norðuráls hafa flæðigryfjur þannig sannað gildi sitt sem úrræði við meðhöndlun þeirra efna sem þar eru losuð. Engu að síður vill USNL-nefnd leggja á það áherslu að frekari mælingar verði gerðar til að taka af allan vafa um ágæti flæðigryfja og að efnahvörf í þeim tryggji skaðleysi hættulegra efna og neikvæð áhrif á lífríkið. USNL-nefnd leggur áherslu á aukið samráð við sérfræðinga á þessu sviði enda er Ísland eina landið sem leyfir aðferðina og því enn brýnna að aðferðin sé ítarlega rannsökuð miðað við íslenskar aðstæður.

Aðalskipulag Hvalfjarðarsveitar 2020-2032 er í vinnslu. Elkem og Norðurál gerðu athugasemdir við aðalskipulagstillöguna þar sem þess var óskað að losun í flæðigryfjur væri heimil og að afmörkun gryfjanna verði útfærð í deiliskipulagi, líkt og verið hefur. Þann 29. ágúst sl. barst erindi frá skipulagsfulltrúa Hvalfjarðarsveitar þar sem framangreindum athugasemdum var svarað og því komið á framfæri að tillit verði tekið til athugasemda fyrirtækjanna.

Fyrirhuguð áform um flæðigryfju á svæði 1 kalla á breytingu á deiliskipulagi þar sem fram kemur í starfsleyfi Norðuráls, að staðsetning flæðigryfja þurfi að vera hnitsett í samræmi við gildandi deiliskipulag. Þegar deiliskipulag með hnitsetningu flæðigryfjanna hefur verið staðfest og álit Skipulagsstofnunar á umhverfismati gryfjanna liggur fyrir þarf að óska eftir framkvæmdaleyfi Hvalfjarðarsveitar.

Endanlegri afgreiðslu vísað til sveitarstjórnar Hvalfjarðarsveitar.

Á 349. fundi sveitarstjórnar Hvalfjarðarsveitar sem haldinn var **12.4.2022** var tekið fyrir mál

Erindi frá Skipulagsstofnun er varðar matsáætlun í kynningu vegna flæðigryfja á hafnarsvæði Grundartanga.

Elkem og Norðurál hafa sent Skipulagsstofnun matsáætlun um nýjar flæðigryfjur á hafnarsvæði við Grundartanga, skv. 21. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021.

Óskað er eftir að sveitarfélagið gefi umsögn um matsáætlun ofangreindrar framkvæmdar skv. 21. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021.

Í umsögninni þarf eftir því sem við á að koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við það hvernig framkvæmdaraðili hyggst vinna að umhverfismati framkvæmdarinnar, út frá sínu starfssviði, svo sem um skilgreiningu valkosta, gagnaöflun, úrvinnslu gagna, umhverfismat og framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við umhverfismat framkvæmdarinnar. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Umsögnin óskast send Skipulagsstofnun eigi síðar en 19. apríl 2022.

Oddviti lagði fram eftirfarandi tillögu:

"Sveitarstjórn samþykkir umsögn nefndarinnar vegna erindisins og gerir hana að sinni."

Tillagan borin undir atkvæði og samþykkt með 7 atkvæðum.

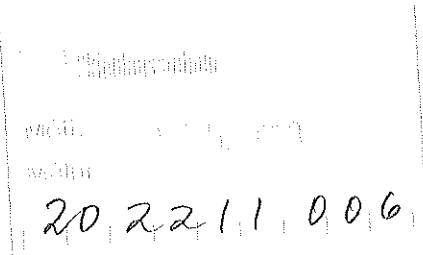
Það tilkynnist hér með.

Virðingarfyllt,

Guðný Tómasdóttir
ritari

gudny@hvalfjardarsveit.is

Skipulagsstofnun
Sigurður Ásbjörnsson
Borgartún 7b
105 Reykjavík

HAFRANNSÓKNASTOFNUN
Rannsókn- og ráðgjafarstofnun hafs og vatna

Hafnarfirði, 09.02.2023
MFRI: 2023-01-0032

Efni: Umsagnarbeiðni - flæðigryfjur Grundartanga - umhverfismatsskýrsla

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 23. janúar 2023, þar sem óskað er eftir umsögn Hafrannsóknastofnunar vegna umhverfismatsskýrslu ofangreindrar framkvæmdar. Skipulagsstofnun fer fram á að Hafrannsóknastofnun gefi umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Í umsögn umsagnaraðila skal koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði umsagnaraðila, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Binnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisáðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Hafrannsóknastofnun gaf umsögn vegna framkvæmdarinnar þann 27. apríl 2022 og fjallaði það erindi um tvær flæðigryfjur. Orðið hefur frávik frá matsáætlun sem gerir það að verkum að hér er fjallað um aðra flæðigryfjuna, nánar tiltekið þá sem er á vestara svæðinu (svæði 1, mynd 1.1 í umhverfismatsskýrslunni). Frávikið orsakast af því að rannsóknir á fuglum og fjöruvistgerð þurfa að fara fram fyrir svæði 2 áður en umhverfismatsskýrsla um þá flæðigryfju verður lögð fram.

Í umhverfismatsskýrslunni er fjallað um efni sem losna í umhverfið vegna úrgangslausunar í flæðigryfjur. Sagt er að núverandi vöktun hafi ekki leitt í ljós neikvæð umhverfisáhrif á grunnsævi af völdum losunar þessara efna í flæðigryfjur og að ekki sé ástæða til þess að það breytist með tilkomu nýrra flæðigryfja. Því megi ekki ætla að ástandi vatnshlotsins hnigni. Aðeins vöktun getur leitt í ljós hvort ástand vatnshlotsins hnigni eða ekki vegna aukinna umsvifa í mengandi starfssemi. Þá er líka mikilvægt að hafa í huga að Hvalfjörður er stór og mögulega verður mengun staðbundin að mestu leyti.

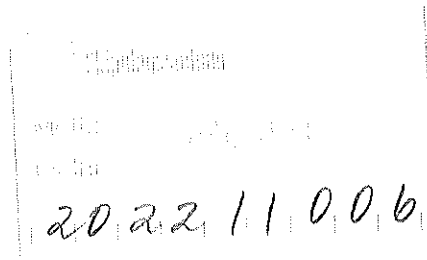
Fram kemur að ekki séu til íslensk viðmið fyrir PAH efni í sjávarseti og það sé því miðað við norsk viðmið þegar mat er lagt á mælingar. Vöktun leiddi í ljós að í öllum setsýnunum var að finna PAH efni sem tengjast líklega iðnaðarstarfssemi og skipaumferð á svæðinu. Mikilvægt er að fylgst sé vel með hvort styrkur á þessum efnum aukist miðað við fyrstu mælingar á svæðinu þar sem ekki eru til íslensk viðmið.

Einnig er mikilvægt að fylgjast með þróun á mögulegri uppsöfnun annara skaðlegra efna sem frá starfsseminni.

F.h. Hafrannsóknastofnunar

Rakel Guðmundsdóttir

Rakel Guðmundsdóttir

9. febrúar 2023

Nýjar flæðigryfjur á hafnarsvæði við Grundartanga í Hvalfjarðarsveit

Vísað er í tölvupóst Skipulagsstofnunar dagsettur 23. janúar 2022 þar sem óskað er umsagnar Heilbrigðiseftirlits Vesturlands um matsáætlun ofangreindrar framkvæmdar sem var unnin af Mannvit verkfræðistofu í janúar 2023 fyrir Elkem Ísland ehf. og Norðurál Grundartanga ehf.

Meðfylgjandi er umsögn Heilbrigðiseftirlits Vesturlands í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Athugasemdir eru merktir sömu númerum og skýrslan.

Umhverfismatskýrsla

1.1. Forsaga

„Upphaflega var ráðgert að rauðu svæðin myndu endast til ársins 2025. Gryfjurnar fylltust hins vegar mun hraðar af uppfyllingarefni frá Faxaflóahöfnum, sem kom til að hraðari stækkun hafnarinnar en ráð var fyrir gert.....“.

Til að tryggja rétta virkni flæðigryfju þarf sjór að leika um þau efni sem þar eru auk þess að bætt er við hlutleysingarefnum. Ef flæðigryfja er þurrkuð upp eins og þegar sett eru í hana fylliefni og notagildi breytt má áætla að þessi hlutleysing spilliefna hætti. Svæðið verði á sama tíma gamall urðunarstaður fyrir spilliefni og af slíkum stað gæti orðið mengun í nágrenni framtíð. Staðurinn er samt ekki merktur sem slíkur í skipulagi heldur sem hafnarsvæði. Lá fyrir heimild Faxaflóahafna til þess að stytta nýtingartíma flæðigryfjunnar? Skv. starfsleyfi frá Umhverfisstofnun er Elkem og Norðuráli einum heimilt að nýta gryfjurnar (sjá kafla 1.4 líi í umhverfismatskýrslunni). Er fylgst með afrennsli ef eldri flæðugryfjum sem hafa verið þurrkaðar jafnvel allt of fljótt miðað við áætlun og þar sem hætta er á að spilliefni séu enn til staðar í stórum stíl. Ættu þessir staðir ekki að vera sérstaklega merktir sem gamlir urðunarstaðir í skipulagi og í gögnum Umhverfisstofnunar.

Fjalla þarf betur um í umhverfismatskýrslunni hvað flæðigryfja þarf að vera starfandi lengi til þess að efni innan hennar hætti að teljast spilliefni. Þetta tengist einnig 5. kafla skýrslunnar sem fjallar um aðferðafræði og mat á umhverfisáhrifum.

1.2. Gerð umhverfismatskýrslu og rannsóknir

„.....flæðigryfjunni er ætlað að endast í 13 ár, að því gefnu að Faxaflóahafnir þurfi ekki að fylla svæðið hraðar vegna eftirspurnar eftir auknu hafnarplássi. Það hljómar sérkennilega að landeigandinn Faxaflóahafnir geti stjórnað líftíma flæðigryfju. Vísað er til umsögn um í kafla 1.1.

3.1.2 Deiliskipulag

Fram kemur að fyrirhuguð áform um flæðigryfju á svæði 1 kalli á breytingu á deiliskipulagi enda forsenda starfsleyfa að starfsemi sé í samræmi við skipulag. Hvatt er til þessa að það verði skoðað í tengslum við deiliskipulagsgerð hvort ástæða sé til að sérmerkja eldri flæðigryfjur sem innihalda mögulega virk spilliefni þar sem líftími þeirra var stytur.

4.4.2 Norðurál

Fram kemur að heimilt sé að setja byggingaefni í flæðigryfju skv. grein 3.21 í starfsleyfi. Það kemur á óvart að það sé orðað svo opið enda margvíslegir möguleikar til endurvinnslu á byggingarefni.

4.4. Kostir og framtíðarsýn

Tæplega er heimild í starfsleyfi til að láta framleiðsluúrgang hlaðast upp á lóðum fyrirtækjanna með tilheyrandi mengunarhættu og líklegt að það kæmi krafa um aðra ráðstöfun hans. Þessi rök eru því ómarktæk.

6.2.1 Grunnástand

Vísað er í norsk viðmiðunarmörk fyrir menguð svæði en ekki er getið heimilda eða af hverju þessi mörk eru notuð frekar en einhver önnur viðmiðunarmörk. Skýra þarf ef krafa er um mælingar á kræklingi í starfsleyfi ætti að vera krafa um leyfilegt magn í kræklingi í starfsleyfinu sömuleiðis.

6.4.2.3 Mótvægisáðgerðir

Það ætti að gera ráð fyrir mótvægisáðgerðum til að bæta fyrir náttúrulegt búsvæði sem er fjarlæggt. Þarna er náttúruleg fjara sem verður eyðilögð. Þótt svæðið sé smátt þá safnast þegar saman kemur.

Námuvinnsla vegna efnistöku er starfsleyfisskyld skv. reglugerð 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit, það mætti koma betur fram.

Áhættumat

Áhættumat sem fylgir umhverfismatskýrslunni er í raun áframhaldandi lýsing á því hversu lítil áhrif framkvæmdin hefur en ekki eiginlegt áhættumat þar sem áhætta er metin sem margfeldi á líkum og áhrifum. T.d. hljóta að vera einhverjar líkur á að verklagi sé ekki sinnt, s.s. að ekki sé mokað hlutleysiefni í réttu hlutfalli eða því sleppt eða að aðgangsstýring sé ekki til staðar á einhverjum tímamarki. Þannig geti allt farið öðruvísi en skv. bókinni.

1. Inngangur

Fram kemur að efni hafi verið urðað frá kísiljárnverksmiðjunni í landi. Það kallar á spurningar um hvar sá staður er og hvort fylgst sé með þessum gamla urðunarstað. Einnig hvort hann sé merktur í skipulagi. Skv. 24. gr. reglugerðar um urðun á að fylgjast með gömlum urðunarstöðum í 30 ár eftir að þeim er lokað, er það gert.

2.2. Efni frá Elkem

Fram kemur að ekki eru gerðar mælingar á Flúoríð, DOC og TDS í töflu 4b eru tvö síðastnefndu stjörnumerkt en ekki að sjá skýringar. DOC mælist yfir mörkum árið 2009 og því slæmt að hafa ekki þennan samanburð milli ára, þá hefur styrkur Se í kísilryki einnig hækkað milli ára. Ætti þetta ekki að hafa áhrif á niðurstöðu ályktunar.

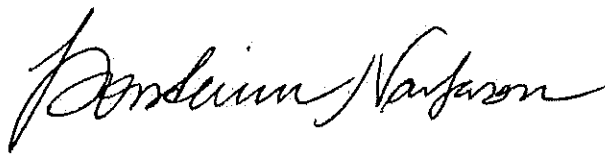
4. Vöktun efna frá flæðigryfjum

Vísað er í það sem er að framan getur um vöktun á aflögðum urðunarstöðum og þá fullnýttum flæðigryfjum. Gera þarf mat á mengandi efnum í flæðigryfju áður en hún er hvítþvegin sem hafnarmannvirki.

HEILBRIGÐISEFTIRLIT VESTURLANDS

Hvaða áhrif það hefur í raun og veru að sjóbleyta úrgang iðjuveranna í flæðigryfju í nokkur ár. Sannanlega hefur það gildi meðan sjávarins nýtur við, en að fáum árum liðnum er svæðið þurrkað upp. Hvað verður um mengandi efni í gryfjunni eftir þann tíma? Einnig vantar umfjöllum hvernig verður fylgst með þeim og tryggt að þau hafi ekki neikvæð áhrif í náginni framtíð?

Virðingarfyllt,

A handwritten signature in black ink, reading "Þorsteinn Narfason". The signature is fluid and cursive, with the first letter 'Þ' being particularly large and stylized.

Þorsteinn Narfason
framkvæmdastjóri.

Minjastofnun
Íslands

The Cultural
Heritage Agency
of Iceland

Umhverfis- og skipulagssvið
Suðurgata 39 101 Reykjavík
(354) 570 13 00
www.minjastofnun.is
Kennitala: 440113-0280

Skipulagsstofnun
Sigurður Ásbjörnsson
Borgartún 7b
105 Reykjavík

Reykjavík 15. mars 2023
MÍ202303-0051/ 6.07 / K.M.

Efni: Ný flæðigryfja við Grundartanga í Hvalfjarðarsveit.

Minjastofnun Íslands hefur móttengið tölvupóst Skipulagsstofnunar frá 23. jan. s.l. þar sem óskað er eftir umsögn um mat á umhverfisáhrifum ofangreindrar framkvæmdar.

Elkem Ísland ehf. og Norðurál Grundartangi ehf. leita að hentugum stað fyrir nýja flæðigryfju undir framleiðsluúrgang frá verksmiðjunum. Flæðigryfjan verður í sjó. Í matsáætlun var fjallað um tvö svæði fyrir flæðigryfjur. Í umhverfismatsskýrslu er einungis fjallað um flæðigryfju á öðrum staðnum, svæði 1.

Í umhverfismatsskýrslu segir að fyrirhuguð flæðigryfja á svæði 1 sé suðvestan við núverandi flæðigryfjur. Gryfjan muni koma í beinu framhaldi af grjótgardinum, sem aðskilur núverandi flæðigryfjur frá opnu hafi, þar sem hann nær lengst út í sjó. Svæði 1 er um 5,5 ha að stærð. Uppbygging flæðigryfju fer þannig fram að útbúinn er grjótgardur til að aðskilja flæðigryfjuna frá opnu hafi. Gryfjan er síðan fyllt með efni frá fyrirtækjunum.

Fjallað er um fornleifar í kafla 6.6 í umhverfismatsskýrslu. Ljóst er að staðsetning flæðigryfjunnar mun ekki hafa áhrif á fornleifar. Í umhverfismatsskýrslu kemur fram að grjót í grjótgardi til að afmarka gryfjuna verður sótt í lóðir í nágrenninu, nánar tiltekið lóðir númer 14-18 við Klafastaðaveg.

Árið 2003 kom úr skýrsla Fornleifastofnunar Íslands ses, *Fornleifar í Skilmannahreppi*. Í skýrslunni er m.a. gerð grein fyrir skráningu fornleifa á jörðinni Klafastöðum. Gamla bæjarstæði Klafastaða liggur norðvestan við núverandi flæðigryfju. Auk bæjarstæðisins voru fornleifar skráðar í nágrenni þess m.a. á svæðinu milli bæjarstæðisins og strandarinnar. Árið 2008 mældi minjavörður Vesturlands upp fornleifar á svæðinu.

Á mynd 6.10 í umhverfismatsskýrslu er staðsetning og útlínur skráðar fornleifa í nágrenni efnistökusvæðisins sýnd. Dregin er lína utan um

Vakin er athygli á því að skv. 51 gr. laga um menningarmínjar nr. 80/2012 eru ákvarðanir Minjastofnunar Íslands skv. 20., 23., 24., 28., 42. og 43 gr. sömu laga endanlegar á stjórnsýslustigi og ekki kærnulegar til eðra stjórnvalds. Jafnframt er vakin athygli á því að skv. 21. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993 getur aðili máls óskað eftir skriflegum rökstuðningi stjórnvalds fyrir ákvörðun hafi slíkur rökstuðningur ekki fylgt ákvörðuninni þegar hún var tilkynnt. Beiðni um rökstuðning fyrir ákvörðun skal bera fram innan 14 daga frá því að aðili var tilkynnt ákvörðunin og skal stjórnvald svara henni innan 14 daga frá því hún barst.

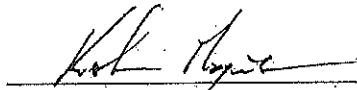

svæði sem fornleifarnar eru á. Á mynd 6.11 er afstaða skráðra fornleif í landi Klafastaða til fyrirhugaðs grjótnáms sýnd. Efnistökusvæðið er utan þess svæðis þar sem skráðar fornleifarnar er að finna. Í texta skýrslunnar segir að þess verði vandlega gætt að efnistakan skarist ekki á við fornleifarnar. Til að gæta þess að fornleifar skemmist ekki af vangá, verði þær fornleifar er næstar eru efnistökusvæðinu merktar og þær girtar af ef nauðsyn krefur. Þá verði verktökum gerð grein fyrir þessum fornleifum.

Skráðar fornleifar eru ekki innan þeirra svæða sem framkvæmdin nær til. Hvorki á þeim stað þar sem flæðigryfjan verður né á þeim stað þar sem grjót verður sótt í grjótgarð sem aðskilja mun flæðigryfjuna frá opnu hafi. Minjastofnun fellst á þær mótvægisáðgerðir sem boðaðar eru í umhverfismatsskýrslu til að koma í veg fyrir að fornleifar í nágrenni efnistökuastaðarins raskist af vangá.

Minjastofnun Íslands gerir ekki athugasemd við mat á umhverfisáhrifum ofangreindrar framkvæmdar. Bent skal á að í 21. gr. laga um menningarminjar (Nr. 80/2012) stendur m.a.: *Fornleifum, sbr. 3. mgr. 3. gr., jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.* Og á 2. mgr. 24. gr. sömu laga sem hljóðar svo: *Ef fornminjar sem áður voru ókunnar finnast við framkvæmd verks skal sá sem fyrir því stendur stöðva framkvæmd án tafar. Skal Minjastofnun Íslands láta framkvæma vettvangskönnun umsvifalaust svo skera megi úr um eðli og umfang fundarins. Stofnuninni er skylt að ákveða svo fljótt sem auðið er hvort verki megi fram halda og með hvaða skilmálum. Óheimilt er að halda framkvæmdum áfram nema með skriflegu leyfi Minjastofnunar Íslands.*

Virðingarfyllt,
f.h. Minjastofnunar Íslands

Kristinn Magnússon
verkefnastjóri

Sent í tölvupósti:

Sigurður Ásbjörnsson (sigurdur.asbjornsson@skipulag.is)

Skipulagsstofnun (skipulag@skipulag.is)

Umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands

Til : Sigurður Ásbjörnsson - SLS <Sigurdur.Asbjornsson@skipulag.is>
Frá : Borgný Katrínardóttir - NI <Borgny.Katrinarottir@ni.is>
Heiti : Umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands
Málsnúmer : 202211006
Málsaðili : Elkem Ísland
Skráð dags : 15.03.2023 00:00:00
Höfundur : Borgný Katrínardóttir - NI <Borgny.Katrinarottir@ni.is>

Góðan daginn,

Eftirfarandi er umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands:

Tilvísun í mál nr. 202301-0114 (BK, SKV)

Vísað er til tölvubréfs frá Skipulagsstofnun, dags. 23. janúar 2023, þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um umhverfismatsskýrslu Elkem og Norðuráls vegna umhverfismats nýrrar flæðigryfju vestan núverandi flæðigryfja á hafnarsvæði við Grundartanga í Hvalfjarðarsveit.

Náttúrufræðistofnun veitti áður umsögn um matsáætlun vegna nýrra flæðigryfja á Grundartanga, dags. 2. febrúar 2023, og var þá bent á að í umhverfismatinu þyrfti að fjalla um um áhrif framkvæmdarinnar á fjöruvistgerðir og fuglalíf svæðisins. Svæði 2 austan við núverandi flæðigryfjur er staðsett innan marka mikilvægs fuglasvæðis sem nær yfir stóran hluta Hvalfjarðar og hefur þetta sama svæði einnig verið tilnefnt á framkvæmdaáætlun (B-hluta) náttúruminjakrár vegna fjöruvistgerða, fugla og sela (<https://www.ni.is/is/midlun/natturuminjaskra/hvalfjardur>).

Náttúrufræðistofnun Íslands hefur kynnt sér umhverfismatsskýrsluna og vill koma eftirfarandi ábendingum á framfæri:

Í matsáætlun var upphaflega gert ráð fyrir að meta saman tvö svæði undir flæðigryfjur en í álitni Skipulagsstofnunar um matsáætlunina, dags. 8. júlí 2022, kom fram að í umhverfismatsskýrslu þurfi „að gera grein fyrir þeim vistgerðum og því fuglalífi sem er að finna á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði. Meta þarf hvernig fuglar nýti svæðið, hvaða tegundir og þéttleika þeirra og gera grein fyrir áhrifum framkvæmdanna á fugla og vistgerðir“.

Í umhverfismatsskýrslunni segir að þessi krafa um rannsóknir snúi að eystra svæðinu (svæði 2) og því eru svæðin metin sitt í hvoru lagi og hér er einungis svæði 1 til umfjöllunar, þ.e. svæðið vestan við núverandi flæðigryfjur. Ekki verður þó séð, hvorki í álitni Skipulagsstofnunar né í fyrri umsögn Náttúrufræðistofnunar, að athuganir á fuglum hafi einungis átt að beinast að eystra svæðinu.

Einhverjar fuglaathuganir fóru þó fram á svæði 1 síðsumars 2022 og í skýrslunni kemur m.a. fram að svartbaksvarp sé þar að finna upp af vikinni en svartbakur er tegund í hættu á valista (<https://www.ni.is/is/midlun/utgafa/valistar/fuglar/valisti-fugla>). Nákvæm staðsetning varpsins og fjöldi kemur ekki fram en við framkvæmdir á svæðinu ætti að leitast við að hlífa varpinu.

Jákvætt er að framtíðarsýn fyrirtækjanna feli í sér að draga úr úrgangslausun eins og kostur er. Á undanförunum árum hafa komið fram nýjar lausnir sem fyrirtækin eru hvött til að kynna sér og skoða hvort hægt sé að framkvæma hér.

Við umhverfissvöktun iðnaðarsvæðisins á Grundartanga fara fram mælingar á kræklingi á 5 ára fresti en voru

frankvæmdar á 3 ára fresti áður. Æskilegt væri þegar nýjar gryfjur verða teknar í notkun að tíðni vöktunar verði aukin aftur tímabundið og fari fram á 1-2 ára fresti til að fylgjast betur með hvernig tekist hafi til með framkvæmdina og að óæskileg efni séu ekki að berast út í umhverfið í miklu magni. Ef vart verður við slíkt þarf að vera hægt að bregðast hratt við.

Náttúrufræðistofnun gerir ekki frekari athugasemdir að sinni.

Bestu kveðjur

Borgný Katrínardóttir
Líffræðingur, náttúruverndarsvið / Biologist, Nature Protection

Náttúrufræðistofnun Íslands / Icelandic Institute of Natural History
Urriðaholtsstræti 6-8, 220 Garðabær.
Sími/Tel: (354) 5 900 500. www.ni.is

From: "Sigurður Ásbjörnsson - SLS"

To: "Hvalfjarðarsveit"; "Skipulag"; "Umhverfi"; "Erindi - HAFRO"; "Rakel Guðmundsdóttir - HAFRO"; "Heilbrigðiseftirlit Vesturlands"; "Þorsteinn Narfason"; "postur@minjastofnun.is"; "Kristinn Magnússon"; "Móttaka - NI"; "Snorri Sigurðsson - NI"; "samgongustofa@samgongustofa.is"; "Umhverfisstofnun"; "Vegagerðin - VG"

CC:

Subject: Flæðigryfjur Grundartanga - umsagnarbeiðni

Date: 23.1.2023 13:56:17

Til Hvalfjarðarsveitar, Hafrannsóknastofnunar, Heilbrigðiseftirlits Vesturlands, Minjastofnunar Íslands, Náttúrufræðistofnunar Íslands, Samgöngustofu, Umhverfisstofnunar og Vegagerðarinnar.

Góðan dag,

Elkem og Norðurál hafa lagt fram umhverfismatsskýrslu vegna umhverfismats nýrrar flæðigryfju vestan núverandi flæðigryfja á hafnarsvæði við Grundartanga í Hvalfjarðarsveit. Meðfylgjandi er umhverfismatsskýrsla ofangreindrar framkvæmdar.

Skipulagsstofnun fer fram á að umsagnaraðilar veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Í umsögn skal koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði umsagnaraðila, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisáðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Skipulagsstofnun vekur athygli á því að meðfylgjandi skýrsla greinir eingöngu frá áformum um flæðigryfju vestan eldri gryfja. Gagnaöflun vegna eystri gryfju tekur lengri tíma og því varð að skipta verkefninu í tvær skýrslur þó svo að þær byggi á einni og sömu matsáætluninni.

Gríma Eik Káradóttir - SLS

From: Halldór Ó. Zoëga - SGS <halldor.zoega@samgongustofa.is>
Sent: fimmtudagur, 16. febrúar 2023 09:36
To: Skipulagsstofnun - SLS; Sigurður Ásbjörnsson - SLS
Subject: Flæðigryfjur Grundartanga

Óskað hefur verið eftir umsögn Samgöngustofu um mat á umhverfisáhrifum framangreindrar framkvæmdar. Samgöngustofa gerir ekki athugasemdir við framangreint, enda sé þess gætt að framkvæmdin valdi ekki truflun á siglingum eða ógni öryggi þeirra á nokkurn hátt.

Með kveðju / Best regards,

Halldór Ó. Zoëga - SGS

Deildarstjóri siglinga- og hafnaeftirlits / Specialist, Port Installations and Maritime Navigation

Icelandic Transport Authority

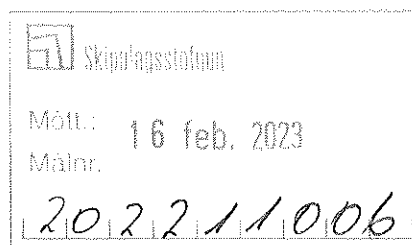
Ármúll 2, 108 Reykjavík Iceland

Sími / Phone +354 480 6000

www.samgongustofa.is / www.icetra.is

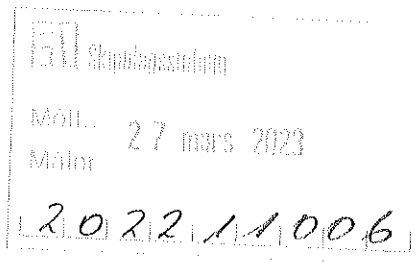
Verndum umhverfið, prentum sem minnst

[Fyrirvari við tölvupóst - email disclaimer](#)

UMHVERFIS
STOFNUN

Skipulagsstofnun
b.t. Sigurðar Ásbjörnssonar
Borgartún 7b
105 Reykjavík

Reykjavík, 27. mars 2023
UST202301-358/H.S.J.
10.05.00

Efni: Umsögn um umhverfismatsskýrslu - Flæðigryfjur Grundartanga

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 23. janúar sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um ofangreinda umhverfismatsskýrslu.

Framkvæmdin snýr að áformum við gerð og rekstur nýrrar flæðigryfju á vestursvæði við Grundartanga og er flæðigryfjunni ætlað að taka við framleiðsluúrgangi frá fyrirtækjunum Elkem og Norðuráli (hér eftir saman kölluð „framkvæmdaraðilar“).

Starfsemi framkvæmdaraðila er háð starfsleyfi Umhverfisstofnunar skv. lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og reglugerð nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit og eru flæðigryfjurnar nú reknar á grundvelli starfsleyfa hvors aðila fyrir sig. Urðun er einnig háð starfsleyfi Umhverfisstofnunar skv. lögum nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs og reglugerð nr. 738/2003, um urðun úrgangs, en Umhverfisstofnun er einnig heimilt að setja ákvæði í þau starfsleyfi sem stofnunin gefur út sem heimila starfsleyfishafa förgun á eigin úrgangi á framleiðslustað, sbr. 3. mgr. 14. gr. laga nr. 55/2003, en skulu ákvæðin þá vera í samræmi við lög nr. 55/2003.

Framkvæmdaraðilar skulu uppfylla kröfur sem er að finna í niðurstöðum um bestu aðgengilegu tækni (BAT) fyrir iðnað með járnlausan málm sbr. ákvörðun framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins þar um.¹

Umhverfisstofnun veitti umsögn um matsáætlun vegna sömu framkvæmdar þann 28. apríl sl.² en það frávik hefur orðið frá framlagðri matsáætlun að svæði 1 og 2, sem stóð til að meta í einni umhverfismatsskýrslu, eru nú metin í tveimur aðskildum skýrslum. Því er einungis svæði 1, vestara svæðið, til umfjöllunar í matskýrslunni sem hér um ræðir.

Framkvæmdarlýsing

Um er að ræða framkvæmd er snýr að útvíkkun flæðigryfja framkvæmdaraðila við Grundartanga. Flæðigryfjurnar eru hluti af landfyllingar svæði Faxaflóahafnar og á svæðinu eru eldri flæðigryfjur, bæði gryfjur sem hefur verið gengið frá og lokað ásamt þeim gryfjum sem fyrirtækin notast nú við. Elstu flæðigryfjur á svæðinu voru teknar í notkun 1998 en þeim hefur nú verið lokað, þær nýttar sem baksvæði hafnarbakkans og bundið slitlag sett á ofan

¹ Framkvæmdaákvörðun framkvæmdastjórnarinnar (ESB) 2016/1032 frá 13. júní 2016 um að fastsetja niðurstöður um bestu, fánlegu tækni (BAT) samkvæmt tilskipun Evrópubingsins og ráðsins 2010/75/ESB, vegna iðnaðar með járnlausan málm

² Umsögn um matsáætlun vegna nýrra flæðigryfja á hafnarsvæði við Grundartanga (ust.is)

á. Upphaflega var gert ráð fyrir því að þær myndu endast til ársins 2025 en fyllt var í þær með öðru efni en framleiðsluúrgangi fyrirtækjanna til að flýta fyrir uppbyggingu annarrar starfsemi á hafnarsvæðinu.

Nýja flæðigryfjan er fyrirhuguð suðvestan við núverandi flæðigryfjur og myndi koma í beinu framhaldi af grjótgarðinum sem afmarkar þá gryfjur og aðskilur frá opnu hafi, þar sem hann nær lengst út í sjó. Fram kemur í umfjöllun skýrslunnar um efnisþörf og efnisöflun að hægt verði að nýta grjót úr þeim hluta af núverandi garði sem til kemur með að verða innan fyrirhugaðar flæðigryfju. Stofnunin telur ekki ljóst hvort hér sé átt við að núverandi garður muni standa óhaggaður og mynda eina hlið nýju gryfjunnar eða hvort standi til að fjarlægja, færa og nýta grjót úr honum til uppbyggingar grjótgarðs umhverfis fyrirhugaða flæðigryfju. Ef til stendur að fjarlægja grjót úr garðinum til uppbyggingar nýs garðs óskar stofnunin eftir því að fjallað sé um það að hve miklu leyti standi til að þetta verði gert, þ.e.a.s. hvort garðurinn yrði veiktur/mjókkaður og þá að hve miklu leyti, eða hvort ætlað sé að framkvæmdin muni leiða til rofs í garðinum og þar með að það myndi opnast inn í núverandi flæðigryfju úr þeirri nýju, sem og að mat vanti á áhrifum sem gæti gætt vegna þess.

Samkvæmt matsskýrslu verður útbúinn grjótgarður til að aðskilja flæðigryfjuna frá opnu hafi og hún í kjölfarið fyllt með efni frá fyrirtækjunum. Grjótgarðurinn hindri að fínar rykagnir gruggi sjóinn. Skeljasandi sé bætt við kerbrot en efni úr honum hvarfist við málma og sýanið og hlutleysi þannig óæskileg efni. Þegar flæðigryfjan hafi fyllst sé hún hulin jarðvegi og skeljasandi. Gert ráð fyrir því að setja bundið slitlag ofan á efsta lagið þegar þær hafa verið fylltar og öðrum frágangi lokið líkt og hefur verið gert við eldri gryfjur, þar sem svæðið verði nýtt sem geymslusvæði hafnarinnar.

Umhverfisstofnun bendir á að hugtakið hlutleysing er yfirleitt notað m.t.t. sýru og basa efnahvarfa, en útfelling torleystra salta getur ekki talist sem hlutleysing efna heldur er um efnaferli að ræða sem fjarlægir uppleyst efni úr sjó með botnfalli.

Fjallað er um í matsskýrslu að útvíkkun á flæðigryfjunum hafi engin áhrif á þau skilyrði sem flæðigryfjur skuli uppfylla skv. starfsleyfum fyrirtækjanna, að undanskildu skilyrði er snýr að hnitsetningu til samræmis við gildandi deiliskipulag og samþykkt Umhverfisstofnunar á staðsetningu flæðigryfja. Því þurfi ekki að breyta núgildandi starfsleyfum fyrirtækjanna við útvíkkunina. Umhverfisstofnun bendir á að endurskoðun starfsleyfa fyrirtækjanna er ýmist hafin eða fyrirhuguð á grundvelli BAT-niðurstaðna vegna iðnaðar með járnlausan málm, ásamt áformaðrar niðurfellingar þynningarsvæðis, sbr. bréf til rekstraraðila þess efnis. Jafnframt hafa forsendur breyst, m.a. með breytingum á lögum nr. 55/2003 sem tóku gildi þann 1. janúar 2023, sem leiða til þess að endurskoða þurfi ákvæði starfsleyfanna.

Mat á umhverfisáhrifum

Svæði 1 er hluti af stærra svæði sem er áætlað í stækkun vesturhluta hafnarinnar, en sú framkvæmd fór í gegnum fyrirspurn um matsskyldu árið 2009 og var ákvörðun Skipulagsstofnunar sú að framkvæmdin væri ekki háð mati á umhverfisáhrifum. Samkvæmt gagnagrunni umhverfismats Skipulagsstofnunar hafa framkvæmdaraðilar síðan þá sent inn fjórar matsskyldufyrirspurnir hvað varðar nýjar flæðigryfjur sem voru teknar í notkun 2013

eða útvíkkun flæðigryfja á grundvelli þágildandi laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum, seinast árið 2019 þegar lítilli gryfju var bætt við þær fyrri. Engin framangreindra framkvæmda var ákvörðuð vera háð mati á umhverfisáhrifum. Þar sem framkvæmdir við nýjar flæðigryfjur hafa verið bútaðar niður í gegnum árin hefur því ekki farið fram eiginlegt heildstætt umhverfismat á áhrifum flæðigryfja á Grundartanga.

Matsskylda áformaðrar framkvæmdar byggir samkvæmt matsskýrslu á tölulíðum 11.02 og 13.01 í viðauka um lög nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana, þar sem vísað er í að framkvæmdin falli undir flokk A laganna þar sem meira en 500 tonn séu meðhöndluð ár hvert í flæðigryfjunum, en Umhverfisstofnun bendir á að mögulega sé réttara að líður 11.02 eigi við vegna þess að framkvæmdin muni fela í sér urðun á spilliefnum. Í umhverfismatsskýrslunni eru gerð varnargarða og fylling í nýjar flæðigryfjur tilgreind sem áhrifaþættir framkvæmdarinnar og framkvæmdasvæði tilgreint sem það svæði sem flæðigryfjan muni ná yfir, eða um 5,5 ha. Einnig teljist svæðið þar sem efni í varnargarða verði sótt sem framkvæmdasvæði, en þar sé um að ræða land þar sem hvort eð er þurfi að ráðast í landgerð undir iðnaðarlóðir, óháð flæðigryfjunum. Áhrifasvæði framkvæmdarinnar sé breytilegt eftir framkvæmdaþáttum, en áhrif efnistöku til gerðar varnargarði verði að einhverju leyti minnkuð vegna endurnýtingar efnis úr varnargarði núverandi flæðigryfju en efnistakan væri þó skoðuð vegna mögulegra áhrifa á fornleifar. Áhrifasvæði vegna gerðar flæðigryfju og fyllingar í hana væri fjörur og grunnsævi.

Þeir umhverfisþættir sem eru til umfjöllunar í mati á umhverfisáhrifum eru grunnsævi, sjávarlíf, fuglar og fjöruvistgerðir, ásýnd og fornleifar. Áhrif eru talin óveruleg á grunnsævi, sjávarlíf, ásýnd og fornleifar en nokkuð neikvæð á fjöruvistgerðir og fugla.

Umhverfisstofnun hefur farið yfir umhverfismatsskýrsluna og gerir eftirfarandi athugasemdir.

Skipulag

Samkvæmt umhverfismatsskýrslu hafa framkvæmdaraðilar fengið staðfestingu á því að athugasemdum þeirra er snúa að nýju aðalskipulagi Hvalfjarðarsveitar, sem nú er í vinnslu, hafi verið svarað og samkvæmt nýja aðalskipulaginu verði heimilt að afmarka flæðigryfjur fyrir úrgang sem heimilt verði að urða skv. starfsleyfi og heimilt verði að nýta flæðigryfjusvæði, sem hætt sé að nota og búið að ganga frá, sem baksvæði hafnarbakka undir gáma og annað en föst mannvirki. Staðsetning og ákvæði um flæðigryfjur skuli sett fram í deiliskipulagi.

Samkvæmt framkvæmdaraðilum krefst framkvæmdin breytingar á deiliskipulagi þar sem fram komi í starfsleyfi Norðuráls að staðsetning flæðigryfja þurfi að vera hnitsett í samræmi við gildandi deiliskipulag. Umhverfisstofnun bendir á að öll starfsleyfi skulu vera í samræmi við skipulag og því er stofnuninni ekki heimilt að gefa út leyfi sem ekki eru í samræmi við skipulag. Stofnuninni er því ekki heimilt að taka ákvörðun um breytingu á starfsleyfi ef áætluð breyting á starfsemi samræmist ekki gildandi skipulagsáætlunum.

Valkostagreining

Farið er yfir valkosti og framtíðarsýn framkvæmdaraðila í úrgangsslosun í kafla 4.4. í matsskýrslu. Fjallað er um hina ýmsu möguleika af hálfu framkvæmdaraðila til minnkunar þess efnis sem í flæðigryfjum fari, en aðrir valkostir en aðalvalkostur voru ekki metnir til áhrifa á umhverfið, þar sem ekki er fjallað um áhrifaþætti eða umhverfisþætti annarra kosta en aðalvalkosta. Umhverfisstofnun bendir á að framkvæmdaraðilum er í mati á umhverfisáhrifum skylt að fjalla um raunhæfa valkosti sem framkvæmdaraðili hefur kannað. Aðalvalkostur felur í raun í sér áframhaldandi urðun spilliefna þegar horft er til þeirra úrgangsstrauma sem í gryfjuna færu, þó einhverjar breytingar gætu orðið á hlutföllum og magni ef áform um aukna endurvinnslu/endurnýtingu framkvæmdaraðila gangi eftir. Ekki var lagt mat á áhrif hinna ýmsu breytinga sem fyrirtækin telja upp í framtíðarsýnum sínum hvað varðar meðhöndlun úrgangs og úrgangsslosun á umhverfisþætti, mögulegar takmarkanir á þeim úrgangsstraumum sem fyrirtækin förguðu í slíka gryfju miðað við þá strauma sem í dag fara í flæðigryfjur, eða mat lagt á aðra valkosti t.d. m.t.t. staðsetningar gryfjunnar.

Núllkosturinn er sagður fela í sér að ekki verði útbúnar frekari flæðigryfjur, sem hefði í för með sér að þegar núverandi flæðigryfjur hefðu fyllst kæmi framleiðsluúrgangur til með að hlaðast upp á lóðum fyrirtækjanna með tilheyrandi mengunarhættu, þar sem ekki sé unnt að nota aðrar aðferðir við förgun hans héraðs eins og staðan er í dag. Ekki eru færð frekari rök fyrir þessu, né mat lagt á hverjir áhrifaþættir eða umhverfisþætti þessa kosta gætu verið eða mat lagt á þá. Stofnunin bendir einnig á að skv. 9. gr. og 10. gr. laga nr. 55/2003 og 12. og 19. gr. reglugerðar nr. 737/2003 um meðhöndlun úrgangs er óheimilt að safna upp úrgangi með slíkum hætti. Í þessu samhengi ber einnig að nefna að ekki öll álver á landinu notast við flæðigryfjur til förgunar úrgangs og því erfitt að sjá að ekki séu til staðar aðrir raunhæfir valkostir.

Líkt og Umhverfisstofnun hefur áður bent á í umsögnum sínum telur stofnunin að förgun úrgangs af því tagi sem hér um ræðir í flæðigryfjum geti ekki talist sem langtímalausn, enda er hér um að ræða úrgang sem inniheldur m.a. þungmálma sem safnast upp og geta haft óafturkræf áhrif á umhverfið til frambúðar.³

Umhverfisstofnun bendir á að verði niðurstaða endurskoðunar starfsleyfa framkvæmdaraðila sú að frekari notkun flæðigryfja verði ekki heimilud, þá verður fyrirtækjunum gert að finna aðra farvegi fyrir þau spilliefni og úrgang sem fyrirtækin losa sig við í flæðigryfjum í dag í samræmi við þau lög og reglur sem í landinu gilda. Slíkt hefði mögulega hvetjandi áhrif til frekari endurnýtingar og endurvinnslu, hvort sem hún færi fram innan- eða utanlands.

Stofnunin bendir einnig á að árið 2021 kom út stefna umhverfis- og auðlindaráðherra í úrgangsmálum, í átt að hringrásarhagkerfi.⁴ Þar sem fjallað er um aukna flokkun og endurvinnslu rekstrarúrgangs. Nýlega uppfærði Umhverfisstofnun einnig stefnu sína til ársins

³ Umsögn Umhverfisstofnunar um matsskyldu stækkunar flæðigryfja á Grundartanga 2017 (ust.is)

⁴ Í átt að hringrásarhagkerfi. Stefna umhverfis- og auðlindaráðherra í úrgangsmálum. Júní 2021.

2025 en ein af áherslum stefnunnar er efling hringrásarhagkerfis og hvata til grænna umskipta.

Efni sem losað er í flæðigryfjur

Í fjórða kafla umhverfismatsskýrslunnar er einhver umfjöllun um það efni sem hefur farið frá framkvæmdaraðilum í flæðigryfjur þeirra seinustu árin og hvernig þeir áætla að draga úr hinni ýmsustu förgun með aukinni endurvinnslu eða verkefnum.

Einnig kemur fram í skýrslunni að í flæðigryfjur framkvæmdaraðila fari árlega 13-19 þúsund tonn af efni. Ekki kemur fram hversu mikið magn er gert ráð fyrir að verði hægt að setja í áformaða flæðigryfju á svæði 1. Fjallað er stuttlega um sundurliðaða losun Norðuráls í flæðigryfjur seinustu ár, þar sem sýnt er hlutfall mismunandi úrgangsflokka, en ekki liggur fyrir hvernig úrgangsflokkar Elkem hafa verið hlutfallslega á sama tíma. Einnig telur stofnunin að í umfjöllun framkvæmdaraðila vanti hversu hátt hlutfall efnisins sem hefur verið urðað í flæðigryfjum undanfarin ár er flokkað sem hættulegur úrgangur eða spilliefni, sem og mat á því hlutfalli fyrir næstu ár m.t.t. mismunandi aðgerða sem eru mögulegar til að draga úr losun í flæðigryfjur.

Fram kemur í umhverfismatsskýrslu að ef verði af kerbrotaendurvinnslu á Íslandi muni afurðin úr þeirri vinnslu ekki flokkast sem spilliefni og flutningur þeirra afurða af landinu myndi því ekki falla undir reglur um flutning á hættulegum efnum. Með því væri dregið úr þeirri umhverfishættu sem fælist í því ef kerbrotin væru flutt ómeðhöndluð á milli landa. Seinna í umfjöllun um endurvinnslu kerbrota kemur þó fram að í áformuðu verkefni til kerbrotaendurvinnslu, verksmiðju Kerendurvinnslu, er gert ráð fyrir því að hugsanlega verði kerbrot flutt til landsins til að fullnýta afkastagetu verksmiðjunnar. Stofnunin telur því óljóst hvort þessi ávinningur og lágmörkun umhverfishættu vegna flutnings á hættulegum úrgangi yrði raunverulega til staðar. Stofnunin telur þetta því ekki réttlæta það að Norðurál haldi áfram að farga kerbrotum í flæðigryfjur ef ekki yrði af kerbrotaendurvinnslu hér á landi.

Áformuðu flæðigryfjunni er samkvæmt umfjöllun framkvæmdaraðila ætlað að endast í hið minnsta 13 ár, að því gefnu að Faxaflóahafnir þurfi ekki að fylla svæðið hraðar vegna eftirspurnar eftir auknu hafnarplássi, en gangi áform fyrirtækjanna eftir um að draga úr losun í flæðigryfjur gæti endingartíminn lengst. Stofnunin telur óljóst hvort endingartíminn sem hér kemur fram eigi einungis við um flæðigryfju á svæði 1 eða hvort gert sé ráð fyrir í þeirri tímaáætlun að einnig verði til staðar flæðigryfja á svæði 2, hvernig áhrif á umhverfi á eftir að meta. Einnig ítrekar stofnunin þá afstöðu sína, sem hefur komið fram í fyrri umsögnum um tilkynningar framkvæmdaraðila⁵, að æskilegt skilgreindar flæðigryfjur séu nýttar betur og einungis undir tilgreindan framleiðsluúrgang sem þar megi urða samkvæmt starfsleyfi.

Stofnunin vekur athygli á því að hluti texta skýrslunnar virðist ekki hafa verið uppfærður frá matsskyldufyrirspurn framkvæmdaraðila árið 2019 og t.a.m. sé rétt að fjalla um í kafla 4.4.1 hvort Elkem hafi náð takmarki sínu um 97% endurvinnsluhlutfall árið 2021 og hver áformin séu fyrir næstu ár, í stað umfjöllunar um þau takmörk sem fyrirtækið hafði sett sér árið 2019.

⁵ [Umsögn Umhverfisstofnunar um matsskyldu nýrra flæði- og kerbrotagryfja á Grundartanga 2012 \(ust.is\)](#)

Einnig bendir stofnunin á að ósamræmi sem virðist vera á milli þess sem kemur fram í texta varðandi umbótaverkefni í kafla 4.4.1 og því sem kemur fram í töflu 4.1, t.a.m. varðandi set úr setþróum. Stofnunin kallar eftir því að farið verði yfir texta og hann leiðréttur og lagfærður eftir því sem við á.

Samkvæmt gildandi starfsleyfi Elkem er fyrirtækinu heimilt að farga eftirfarandi framleiðsluúrgangi í flæðigryfju með útskolun efna í sjó, enda sé styrkur mengunarefna ekki umfram viðmiðanir í reglugerðum:

- Köggluðu kísilryki.
- Vættu forskiljuryki.
- Magnesíum oxíð ryki.
- Seti úr setþróum.
- Föstum efnum frá síustöðvum.
- Gjalli og málmleif, þar með töldu gjalli frá málmhreinsun.
- Uppsópi og fínefnum af hráefnum og framleiðslu.
- Fóðringum og eldföstum efnum.

Samkvæmt gildandi starfsleyfi Norðuráls er heimilt að setja eftirfarandi fastefni sem ekki fer í sölu, endurvinnslu eða endurnýtingu í flæðigryfju á vegum rekstraraðila:

- Kerbrot.
- Málmsemi sem er óendurnýtanlegur.
- Kolaryk og súralsryk frá hreinsun skautleyfa.
- Byggingaefni.
- Uppsóp af fínefnum frá hráefnum.
- Óseljanlegt gall og málmleifar.
- Ónýtar múrfóðringar frá ofnum.

Tekið er fram í matsskýrslu að Alur álvinnsla sjái um endurvinnslu álgjalls frá Norðuráli og hafi gjallsandurinn sem fellur til í því ferli verið settur í flæðigryfju Norðuráls undanfarin ár.

Í starfsleyfum framkvæmdaraðila kemur einnig fram að þeim spilliefnum sem verði til við vinnsluna eða starfsemi sem tengist henni skuli skila til viðurkenndrar spilliefnamóttöku.

Stofnunin bendir á að, eins og kemur fram hér að ofan, þá liggur fyrir að starfsleyfi fyrirtækjanna séu til endurskoðunar vegna BAT-niðurstaðna og niðurfellingar þynningarsvæðis. Fyrirtækjunum ber nú þegar að uppfylla kröfur sem fram koma í BAT niðurstöðunum, m.a. hvað varðar úrgangsmál til lágmarkunar efnis sem er sent til förgunar. Ber þar helst að nefna BAT 161 og BAT 162 hvað varðar úrgangsmál Elkem og BAT 73 og BAT 85 til og með BAT 89 hvað varðar förgun kerbrota Norðuráls annarsvegar og úrgangsmál og saltgjallsendurvinnsluferli Als álvinnslu hinsvegar.

Fram kemur í umhverfismatsskýrslu að kerbrot Norðuráls séu flokkuð sem spilliefni en ekki kemur fram hvort annar úrgangur frá framkvæmdaraðilum sé flokkaður sem spilliefni. Samkvæmt töflu 3 í viðauka er greinilegt að styrkur flúors í útskolunarprófum kerbrota er umfram þann styrk sem er leyfilegur í efni sem urða má á urðunarstöðum fyrir spilliefni skv. reglugerð nr. 738/2003, nokkur útskolun er á sýnandi, ásamt því að styrkur antimons hefur

einnig mælt yfir þeim mörkum að urða megi efnið á almennum urðunarstað fyrir urðun úrgangs án spilliefna skv. reglugerð nr. 738/2003.

Fram kemur einnig að styrkur efna í útskolunarprófum forskiljuryks og kísilryks frá Elkem hafi annars vegar mælt yfir mörkum fyrir almennan urðunarstað (arsen og antímon) en einnig hafi styrkur selen og uppleysts lífræns kolefnis (DOC) mælt yfir mörkum fyrir úrgang sem telst tækur á urðunarstaði fyrir spilliefni. Því er ljóst að úrgangurinn sem um ræðir væri ekki tækur til urðunar á urðunarstað sem hefði starfsleyfi vegna urðunar spilliefna skv. reglugerð nr. 738/2003, á meðan eldföst efni væru tæk til urðunar á urðunarstöðum fyrir óvirkan úrgang.

Stofnunin telur að í skýrsluna vanti nánari umfjöllun um hættuflokkun framleiðsluúrgangs framkvæmdaraðila sbr. reglugerð nr. 1040/2016 um skrá yfir úrgang og mat á hættulegum eiginleikum úrgangs, sem og reglugerð nr. 806/1999 um spilliefni. Einnig telur stofnunin að framkvæmdaraðilar skuli færa rök fyrir því afhverju þeir telji að efni sem ekki er talið tækt til urðunar á urðunarstað fyrir spilliefni sbr. reglugerð mætti fara í flæðigryfjur.

Einnig bendir stofnunin á að skv. 1. mgr. 6. gr. reglugerðar nr. 806/1999 um spilliefni er óheimilt að blanda spilliefnum saman við annan úrgang auk þess að einstökum tegundum spilliefna skuli haldið aðgreindum.

Umhverfistofnun telur einnig að fjalla þurfi frekar um framleiðsluúrgang og efnisstrauma framkvæmdaraðila í samhengi við stefnu umhverfis- og auðlindaráðherra í úrgangsmálum, í átt að *hringrásarhagkerfi*, sem og breytingar sem tóku gildi 1. janúar sl. á lögum nr. 55/2003 hvað varðar skyldu rekstraraðila um flokkun rekstrarúrgangs og að byggingarúrgang skuli flokka.

Efnaferlar

Í umhverfismatsskýrslunni og áhættumatinu sem fylgir í viðauka með henni er fjallað um þá efnaferla sem eigi sér stað í flæðigryfjum sem geri jónir sem skolist úr úrgangi óskaðlegar.

Hvað varðar sýanið úr kerbrotum er efnaferlum lýst þar sem sýanið hvarfast í skaðlausari efni. Úr kerbrotum er einnig um að ræða útskolun á flúoríði, en framkvæmdaraðilar fjalla um fellinguna flúors úr sjó þar sem magnesíum flúoríð og kalsíum flúoríð séu torleyst sölt. Fram kemur í áhættumatinu að sýanið og flúoríð séu hvarfgjörn og hvarfist fljótt í óvirk efnasambönd við þær aðstæður sem séu til staðar, í sjó og með íblöndun skeljasands í gryfjuna í yfirmagni miðað við styrk flúoríðs.

Í áhættumatinu kemur einnig fram að selen myndi selenít og selenat jónir, sem báðar myndi torleyst magnesíum og kalsíum sambönd sem falli hratt út og ekki þurfi að bæta skeljasandi á móti forskiljuryki þar sem styrkur magnesíum og kalsíum í sjó sé nægilegur til útfellingar.

Í áhættumati er vísað í að málmar á borð við kopar, nikkell og sink geti fallið út sem sölt með jónum á borð við hýdroxýði, karbonötum og súlfati. Þeir ásogist á agnir í sjónum og falli út með sjávarseti. Stofnunin bendir á að lífaðgengi (e. bioavailability) slíkra salta getur einnig verið nokkuð og með súrnun sjávar gæti lífaðgengi málma aukist, t.a.m. með lækkuðum styrk hýdroxíðs og karbónata.

Stofnunin telur einnig vert að nefna að þeir efnaferlar sem framkvæmdaraðilar nefna sérstaklega til myndunar skaðminni efna í grunnsævi taka einungis til sýaníðs, flúríðs og selens en líkt og hefur verið komið inn á hér að ofan hefur mælst hár styrkur af arsen, antímon og DOC í útskolunarprófum á úrgangi frá framkvæmdaraðilum.

Samkvæmt töflu 6 í viðauka hefur styrkur flúríðs mælst allt að 50 mg/L innan eldri flæðigryfja en hefur mælst innan umhverfismarkna I og II skv. reglugerð nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns í öllum sýnum í vöktunarmælingum utan við núverandi flæðigryfju frá 2016. Mæling hefur samkvæmt þessu ekki farið fram innan flæðigryfju síðan 2011, þ.e. aldrei innan núverandi flæðigryfja.

Stofnunin telur að í umhverfismatsskýrslu vanti frekari umfjöllun um hversu skilvirk útfelling flúoríðs og málmjóna í skaðlaus torleyst sölt sé og hversu mikil áhrif eru vegna þynningar í flæðigryfjum þar sem skýrt er skv. reglugerð nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit að viðmiðunarmörk fyrir losun mengandi efna eiga við á losunarstað og við ákvörðun viðmiðunarmarkna skuli ekki tekið tillit til þynningar áður en á losunarstað sé komið.

Grunnsævi og sjávarlíf

Samkvæmt lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og vatnaáætlun fyrir Ísland 2022-2027⁶ skulu öll strandsjávarhlot ná umhverfismarkmiðum sínum um að minnsta kosti gott vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand. Í vatnavefsjá má sjá að vatnshlotið Hvalfjörður 104-1330-C er óflokkað hvað varðar vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand, sem þýðir að mælingar á gæðapáttum sem samþykktir hafa verið fyrir strandsjávarhlot á Íslandi skortir til að taka af allan vafa um ástand vatnshlotsins.

Eins og fram kemur í umhverfismatsskýrslu hafa fyrirtækin á svæðinu sett fram sameiginlega vöktunaráætlun og sinnt núverandi vöktun. Þrátt fyrir það skortir vöktun á gæðapáttum sem ákveðnir hafa verið samkvæmt lögum um stjórn vatnamála til að meta vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand vatnshlotsins. Fyrir fyrirtækin á Grundartanga og önnur fyrirtæki er losa mengandi efni út í vatnshlot leggst á sú krafa að vakta vatnshlotin vegna mögulegra áhrifa losunar á umhverfismarkmið vatnshlotanna.

Umhverfisstofnun mun því í komandi vinnu við endurskoðun starfsleyfa fyrirtækjanna og í vöktunaráætlun gera kröfu um vöktun á gæðapáttum stjórnar vatnamála ásamt vöktun forgangsefna í samræmi við lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og reglugerð nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns.

Vöktun með núverandi flæðigryfjum hefur farið fram skv. sameiginlegri vöktunaráætlun Grundartangasvæðisins, á því svæði sem fyrirhuguð flæðigryfja á að vera og mun því saga mælinga rofna þegar framkvæmdir byrja. Í raun hefur sagan þegar rofnað þar sem framkvæmdaraðilar tilgreina með mynd 6.2 að sýnatökustaðir 7 og 8 hafi nú þegar verið færðir vegna efnis sem nú þegar hefur verið rutt í fjöruna og fram í sjó. Mikilvægt er að núverandi sýnatökustaðir haldi sér eins og hægt er verði af áformum um flæðigryfju, t.d.

⁶ [Vatnaáætlun Íslands 2022-2027](#)

staðir 1-4 eftir því sem framkvæmdir við hafnarbakkann leyfa. Sýnatökustaðir skulu ákvarðaðir í samráði við Umhverfisstofnun og Hafrannsóknarstofnun.

Ekki hefur farið fram vöktun við aflagðar flæðigryfjur á Grundartanga sem hefur verið malbikað yfir og lokaðar af við hafnargerð, og því er ekki ljóst hver staðan er eftir lokunina á útskolun eða efnaferlum sem gera hættuleg efni skaðminni. Mælingar og vöktun ætti að fara fram við aflagðar flæðigryfjur líkt og aðra aflagða urðunarstaði.

Samkvæmt umfjöllun framkvæmdaraðila gætir mengunar í óverulegu mæli utan flæðigryfja og árið 2021 hafi ekkert sýni mælst í þeim styrk að geta haft áhrif á viðkvæmt lífríki. Einnig kemur fram að ekki hafi orðið uppsöfnun á þungmálmum eða PAH efnum í kræklingi miðað við viðmiðunarsýni. Stofnunin bendir á að hár útskolunarstyrkur antímóns hefur mælst á efni frá framkvæmdaraðilum en styrkur þess utan við flæðigryfjur hefur ekki verið mældur né uppsöfnun þess í kræklingi.

Í skýrslunni kemur fram að PAH efni hafi mælst í botnseti, en styrkur þess sé ólíklega tengt förgun í flæðigryfjur. Samkvæmt áhættumati er uppsöfnun þungmálma í seti talin vera óveruleg og trúlega ómælanleg vegna lítillar setmyndunar við Grundartanga sem orsakist af miklum straumum og mikilli þynningu. Stofnunin bendir á að efnið gæti þá safnast annarsstaðar, þar sem set safnast, og hægt væri að mæla þungmálma þegar sýni eru tekin til mælinga á PAH efnum.

Umhverfisstofnun bendir á að ekki hefur verið lagt mat á hraða efnahvarfanna í skýrslunni, þ.e. hversu hratt efnaferlar til myndunar skaðminni efna eða útfelling salta eigi sér stað, hversu hröð þynning skaðlegra efna sé, né er fjallað um hraða á útskolun jónanna úr efninu í flæðigryfjunni. Styrkur þungmálma í seti er ekki mældur og botndýralíf ekki skoðað og því er ekki ljóst hvort uppsöfnun hefur orðið á þungmálmum í seti eða möguleg áhrif þeirra á botndýralíf.

Niðurstaða umhverfismatsins er að vöktun hafi ekki leitt í ljós neikvæð áhrif vegna losunar í flæðigryfjur og framkvæmdin komi því ekki til með að hafa neikvæð áhrif á hvorki grunnsævi né sjávarlíf og er vægi hennar er því metið *óverulegt*, en áfram verði þó viðhöfð sambærileg vöktun og hefur verið. Umhverfisstofnun bendir á að auknar kröfur verða gerðar til vöktunar til samræmis við kröfur stjórnar vatnamála.

Fuglar og fjöruvistgerðir

Fram kemur í umhverfismatsskýrslunni að fjaran sem fyrirhuguð flæðigryfja hefur áhrif á sé 250 m að lengd en með hliðsjón af heildarlengd fjara í Hvalfirði sé um takmarkað rask að ræða. Umhverfisstofnun telur lengd fjöru ekki réttlætingu á raski hluta hennar, sér í lagi ef fjaran hefur hátt verndargildi. Þá segir að fjaran skiptist í tvennt, klóþangsfjöru í miðju fyrirhugaðs framkvæmdasvæðis og hnúlungafjörur hvoru megin við. Líkt og kemur fram í skýrslunni hafa klóþangsfjörur mjög hátt verndargildi. Þær eru ein útbreiddasta fjöruvistgerðin á Íslandi og jafnframt sú tegundaauðugasta því klóþang veitir mörgum öðrum lífverum skjól og búsvæði. Þær eru mikilvæg fæðusvæði fugla, einkum æðarfugls og vaðfugla á borð við sendling, stelk, tildru og rauðbrysting. Fyrir ofan fjöruna má finna

vistgerðir með hátt verndargildi sem eru á lista Bernarsamningsins yfir vistgerðir sem þarfnast verndar.

Í umfjöllun um áhrif framkvæmdarinnar á fugla kemur fram að víkin sem fyrirhugað er að fylla upp í sé talsvert notuð af æðarfuglum og grágæsum með unga síðsumars. Svartbakar verpa á svæðinu upp af víkinni en svartbakur er á valista sem tegund í hættu. Fram kemur að meirihluti þeirra fugla sem fundust við talningar á athugunarsvæðinu séu á valista. Æðarfugl og gæsir munu tapa búsvæðum sínum og þurfa að færa sig annað. Talið er að svartbaksvarp kunni að verða fyrir skakkaföllum.

Niðurstaða umhverfismatsins er að framkvæmdin komi til með að hafa *minni háttar* áhrif á bæði fugla og fjöruvistgerðir með tilliti til umfangs svæðis og sé því *nokkuð neikvæð*.

Umhverfisstofnun telur, með vísan í vægi áhrifa sem koma fram í töflu 5.2 og eru byggð á leiðbeiningum Skípuhlagsstofnunar og með tilliti til ofangreindra atriða, þ.e. verndargildi fjörunnar, vistgerða á lista Bernarsamningsins og óafturkræfra áhrif á svartbaksvarp, að framkvæmdin komi til með að hafa *talsvert neikvæð* áhrif á fugla og fjöruvistgerðir.

Samantekt

Stefnur stjórnvalda og Umhverfisstofnunar fela í sér eflingu hringrásarhagkerfis og telur stofnunin umfjöllun skýrslunnar ábótavant m.t.t. þess. Fjalla þarf betur um þá úrgangsstrauma sem falli til og möguleikana sem eru til staðar fyrir hvern þeirra, annan en förgun á þennan hátt.

Stofnunin telur vanta talsvert upp umfjöllun um valkosti í umhverfismatsskýrslunni. Bendir stofnunin á að verði núllkosturinn ofan á, þ.e. að ekki verði útbúnað frekari flæðigryfjur, er framkvæmdaraðilum ekki heimilt að safna upp úrgangi á lóðum sínum eins og kemur fram í umfjöllun þeirra að yrði gert. Ekkert mat fór fram í skýrslunni á áhrifum á umhverfishætti af öðrum valkostum en óbreyttu fyrirkomulagi við urðun, eins og t.d. takmakmarkanir á hvaða efnisstraumar færu í gryfjuna með aukinni endurvinnslu og endurnýtingu annarra strauma.

Þeir efnaferlar sem lýst er í matsskýrslunni til að gera jónir sem skolist úr úrgangi í flæðigryfjum óskaðlegar snúa að efnahvörfum sýaníðs í óskaðlegri efnasambönd og útfellingu flúoríð, selenat og selenít jóna með yfirmagni kalsíum og magnesíum jóna í sjó og frá viðbættum skeljasandi og því megi gera ráð fyrir því að efnin safnist í umhverfinu yfir tíma.

Vatnaáætlun Íslands var samþykkt á árinu 2022 og gerð verður krafa um uppfærslu vöktunar vegna starfsleyfa framkvæmdaraðila m.t.t. vöktunar á gæðapáttum stjórnar vatnamála ásamt vöktun forgangsefna í samræmi við lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og reglugerð nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns.

Umhverfisstofnun hefur áður bent á að flæðigryfjur til förgunar spilliefna geti varla talist langtímalausn. Stofnunin telur því eðlilegt að sett verði fram tímasett áætlun um aflagningu förgunar í flæðigryfjur með þessum hætti.

Að mati framkvæmdaraðila er niðurstaða umhverfismatsins að framkvæmdin hafi *nokkuð neikvæð* áhrif á fugla og fjöruvistgerðir. Umhverfisstofnun telur hins vegar, með vísan í

óafturkræf áhrif á svartbaksvarp, verndargildi fjörunnar og vistgerðir á lista Bernar-
samningsins, að áhrifin verið *talsvert neikvæð*.

Virðingarfyllst,

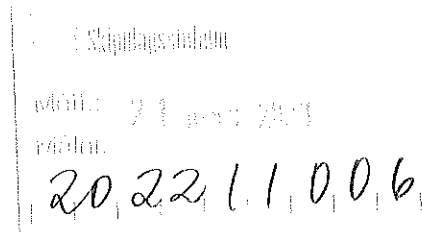
Aðalbjörg Birna Guttormsdóttir

sviðsstjóri

Skúli Þórðarson

sviðsstjóri

Skipulagsstofnun
B.t. Sigurður Ásbjörnsson
Borgartúni 7b,
105 Reykjavík

Efni: Ný flæðigryfja vestan núverandi flæðigryfja á hafnarsvæði við Grundartanga í Hvalfjarðarsveit – Umhverfisskýrsla

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar, dags. 23. janúar 2023, þar sem óskað er umsagnar Vegagerðarinnar um fram komna umhverfismatsskýrslu vegna áforma Elkem og Norðuráls, Hvalfjarðarsveit, í samræmi við ákvæði 2. mgr. 21. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana, nr. 111/2021.

Í erindinu er óskað eftir því að Vegagerðin veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Í umsögn skal koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði sínu, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisáðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Vegagerðin starfar á grundvelli laga nr. 120/2012 sem framkvæmdastofnun samgöngumála. Lögbundið hlutverk Vegagerðarinnar er að byggja upp, viðhalda og reka samgöngukerfi ríkisins samkvæmt lögum þessum og öðrum lögum sem stofnunin starfar eftir. Vegagerðin annast samkvæmt því þau verkefni sem nánar greinir í lögnum og öðrum lögum og stjórnvaldsfyrirmælum sem um starfsemi hennar gilda. Afmarkast því stjórnsýslulega aðkomu Vegagerðarinnar að umræddri framkvæmd og lýtur því eftirfarandi umsögn stofnunarinnar einungis að þeim efnisþáttum fyrirspurnarinnar er varða starfssvið Vegagerðarinnar.

Vegagerðin hefur kynnt sér umhverfismatsskýrslu Elkem og Norðuráls og telur, með hliðsjón af hlutverki stofnunarinnar, að nægilega vel sé gerð grein fyrir helstu framkvæmdaþáttum.

Síða 1/2

Vegagerðin
Suðurhraun 3
210 Garðabær
+354 522 1000
vegagerdin.is

vegagerdin
@vegagerdin.is

Virðingarfyllt
f.h. Vegagerðarinnar
Sigurður Friðgeir Friðriksson

Undirskrift

SIGURÐUR FRIÐGEIR

Síða 2/2

Vegagerðin